

- Tandbørstning
- Barbering
- Hårvask
- Badning og tøjskift
- Klipning af hår og negle
- Skiftning af bleer og bind
- Pleje af hud
- Fjernelse af madrester i kindpose og mundhule.

Opremsningen er udtømmende, hvilket betyder, at der kun kan anvendes magtanvendelse i disse hygiejnesituationer.

Betingelser:

Der kan kun undtagelsesvist træffes afgørelse.

- Det skal være absolut nødvendigt for at udøve omsorgspligten i personlige hygiejnesituationer,
- og
- gennem den faglige handlingsplan skal det samtidig sikres, at magtanvendelse i fremtiden kan undgås,
- og
- der må ikke benyttes hjælpemidler ved den fysiske magtanvendelse.

Beslutningen om anvendelse af magt træffes af personalet på stedet, da der ofte vil være tale om akut opståede situationer. Magtanvendelserne skal være absolut påkrævet. Afgørelse om hygiejnesituationer træffes efterfølgende.

Afgørelse om magtanvendelse i hygiejnesituationer kan maksimalt træffes i en periode på 2x3 måneder.

Hvem træffer afgørelse?

1. De kommunale tilbud

- *§ 126, stk. 1. - føren og fastholdelse:*
Kompetencen er delegeret til centerledere i Voksenhandicap & Socialpsykiatri og enhedsledere i Sundhed & Omsorg. Indberetningen skal sendes til vurdering i Følgegruppen for magtanvendelse.
- *§ 126, stk. 2. - hygiejnesituationer:*
Følgegruppen træffer afgørelse om anvendelse af fysisk magtanvendelse efter indstilling fra centerlederen/enhedslederen.

2. Selvejende institutioner/private botilbud

Følgegruppen træffer afgørelse efter indstilling fra lederen af den selvejende institution.

Ved indstilling og tilladelse til fastholdelse i hygiejnesituationer anvendes skema 3 udarbejdet af Styrelsen for social service (vedlagt som bilag).

3.3. Tilbageholdelse i boligen

§ 127

Foranstaltningen:

- Fysisk magt i form af fastholdelse for at hindre en person i at forlade boligen
- Eller for at føre personen tilbage til boligen

Betingelser:

- Der er nærliggende risiko for, at én eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade,

og

- forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko,

og

- lovens øvrige muligheder har forgæves været anvendt.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 125, stk. 1 - personlige alarm- og pejlesystemer.

Hvem kan anmode?

- Det relevante omsorgspersonale
- Pårørende eller andre med nær tilknytning til vedkommende

Hvem kan træffe afgørelse?

1. De kommunale tilbud

a) Ved passivitet:

Kompetencen til at træffe afgørelse er delegeret til centerledere i Voksenhandicap og Socialpsykiatri og enhedsledere i Sundhed & Omsorg. Kopi af afgørelsen skal sendes til vurdering i Følgegruppen for magtanvendelse.

b) Ved aktiv modstand:

Følgegruppen træffer afgørelse efter indstilling fra centerlederen/enhedslederen.

Kommunens afgørelse skal godkendes i det sociale nævn. Godkendelsen skal foreligge inden foranstaltningen sættes i værk.

2. Selvejende institutioner/private botilbud

Ved passivitet og ved aktiv modstand:

- *Sundhed & Omsorg:* Lederen af Myndighedsafdelingen træffer afgørelse – eventuelt i samråd med følgegruppen - efter indstilling fra lederen af den selvejende institution.
- *Voksenhandicap & Socialpsykiatri:* Koordinatoren for Myndighed træffer afgørelse – eventuelt i samråd med følgegruppen - efter indstilling fra lederen af den selvejende institution.

Afgørelsen sendes til orientering til Følgegruppen for magtanvendelse.

Ved aktiv modstand fremsender leder/koordinator af Myndighed afgørelsen til det sociale nævn til godkendelse.

Afgørelsen skal indeholde oplysninger om, for hvilken periode foranstaltningen kan anvendes samt klageadgang. Der skal foretages en løbende vurdering af, om behovet er til stede. Revurdering skal ske senest 8 måneder efter godkendelse.

Advokatbistand § 132

I sager om tilbageholdelse i boligen mod pågældendes vilje, skal kommunen sørge for, at personen får bistand fra en advokat, og kommunen skal afholde udgiften hertil. I praksis vil det sige, at advokaten skal inddrages i sagens behandling og afgørelse.

Tilsyn:

Personer, som kan blive omfattet af en foranstaltning efter § 127, skal underrettes om, at de kan rette henvendelse til Folketingets udvalg i henhold til Grundlovens § 71, stk. 1 om tilsyn med personer, der er underkastet administrativ frihedsberøvelse. Dette gælder også, hvis der er givet samtykke til foranstaltningen.

3.4. Fastspænding med stofseler

§ 128

Foranstaltning:

Fastspænding med stofseler til:

- Kørestol
- Andet hjælpemiddel
- Seng
- Stol
- Toilet.

Bestemmelsen har navnlig betydning for personer der, foruden at have en nedsat psykisk funktionsevne, også er stærkt fysisk hæmmede.

Formål:

- at forhindre fald

Kan ikke benyttes til:

- at spænde en person fast for at forhindre vedkommende i at gå
- at begrænse mobilitet, når pågældende er utryk eller aggressiv

Betingelser:

- der skal være *nærliggende risiko* for at vedkommende pådrager sig væsentlig personskade, som f.eks. brækkede lemmer, kraniebrud og tab af tænder
- og
- foranstaltningen er *absolut påkrævet* for at afværge en nærliggende risiko for væsentlig personskade. Der skal være tale om en kendt risiko for personskade, som det ikke har været muligt at afværge ad mindre indgribende vej.

Hvem kan anmode om foranstaltningen?

- Det relevante omsorgspersonale
- Pårørende eller andre med nær tilknytning til vedkommende.

Hvem træffer afgørelser?

1. De kommunale tilbud

a) Ved passivitet:

Kompetencen er delegeret til centerledere i Voksenhandicap og Socialpsykiatri og enhedsledere i Sundhed & Omsorg. Kopi af afgørelsen skal sendes til vurdering i Følgegruppen for magtanvendelse.

b) Ved aktiv modstand:

Følgegruppen træffer afgørelse efter indstilling fra centerlederen/enhedslederen.

Kommunens afgørelse skal godkendes i det sociale nævn. Godkendelsen skal foreligge inden foranstaltningen sættes i værk.

2. Selvejende institutioner/private botilbud

a) Ved passivitet og ved aktiv modstand:

Sundhed & Omsorg: Lederen af Myndighedsafdelingen træffer afgørelse – eventuelt i samråd med følgegruppen - efter indstilling fra lederen af den selvejende institution.

Voksenhandicap & Socialpsykiatri: Koordinatoren for Myndighed træffer afgørelse – eventuelt i samråd med følgegruppen - efter indstilling fra lederen af den selvejende institution.

Afgørelsen sendes til orientering til Følgegruppen for magtanvendelse.

Ved aktiv modstand fremsender leder/koordinator af Myndighed afgørelsen til Det Sociale Nævn til godkendelse.

Afgørelsen skal indeholde oplysninger om foranstaltningen, for hvilken periode den kan anvendes, samt klageadgang. Behovet for foranstaltningens fortsatte anvendelse revurderes løbende dog senest 18 måneder efter godkendelse.

3.5. Optagelse i særligt botilbud uden samtykke

§ 129

Foranstaltninger:

Optagelse i botilbud m.v. for en person, der modsætter sig flytning, eller som mangler evnen til at give informeret samtykke til flytningen

Personkredsen og betingelserne for afgørelsen er forskellige i § 129, stk. 1 og § 129, stk. 2.

§ 129, stk. 1:

Personkreds:

- En person, der modsætter sig flytning
- En person, der mangler evnen til at give informeret samtykke (passivitet)

Betingelser:

- Det er absolut påkrævet for at personen kan få den nødvendige hjælp,
og
- Hjælpen kan ikke gennemføres i personens hidtidige bolig
og
- Den pågældende kan ikke overskue konsekvensen af sine handlinger
og
- Den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade
og
- Det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning

Hvem kan anmode om foranstaltningen?

- Det relevante omsorgspersonale
- Pårørende eller andre med nær tilknytning til vedkommende

Hvem kan træffe afgørelse?

Kommunen indstiller til afgørelse i det sociale nævn.

Kompetencen til at indstille ligger hos leder/koordinator for Myndighed.

Afgørelsen skal tiltrædes af den beskikkede værge, jfr. § 131.

Advokatbistand § 132

I sager om optagelse i botilbud efter § 129, stk. 1 skal kommunen sørge for, at personen får bistand fra en advokat, og kommunen skal

afholde udgiften hertil. I praksis vil det sige, at advokaten skal inddrages i sagens behandling og afgørelse.

§ 129, stk. 2:

Personkreds:

- Personer med varigt og betydeligt nedsat psykisk funktionsevne, der ikke modsætter sig flytning (passivitet).

Betingelser:

- Personen skal mangle evnen til at give informeret samtykke til en flytning,
og
- den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af fremadskridende aldersbetinget eller senere erhvervet mental svækkelse,
og
- ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet, for at vedkommende kan få den nødvendige hjælp,
og
- det omsorgsmæssigt vurderes at være mest hensigtsmæssigt for personen,
og
- en ægtefælle/samlever/pårørende ikke kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med personen.

Hvem kan anmode om foranstaltningen?

- Det relevante omsorgspersonale
- Pårørende eller andre med nær tilknytning til vedkommende

Hvem kan træffe afgørelse?

Leder/koordinator af Myndighed kan træffe afgørelse. Afgørelsen skal tiltrædes af den beskikkede værge, jfr. § 131.

4. Krav til beslutningsgrundlaget

Når der træffes beslutning om at iværksætte en foranstaltning efter §§ 125, 127 og 128 mod den pågældendes vilje (aktiv modstand) skal beslutningen godkendes af det sociale nævn. Forelæggelsen skal indeholde en nærmere redegørelse for beslutningsgrundlaget.

Kravene til beslutningsgrundlaget er de samme, når der er tale om passivitet, men her skal afgørelsen ikke godkendes i det sociale nævn.

Beslutningen/redegørelsen skal indeholde dokumentation for:

- At de *generelle betingelser* er opfyldt. Dvs. en skriftlig redegørelse for den pædagogiske og plejemæssige indsats i relation til den ønskede foranstaltning, forsøget på frivillig medvirken, beskrivelse af hvordan mindste indgriben er forsøgt, og hvordan den nødvendige magtanvendelse kan ske så skånsomt som muligt.
- At de *specielle betingelser* i forhold til de enkelte foranstaltninger er opfyldt. Dvs. en redegørelse for, at det for at undgå personskade er fagligt forsvarligt og nødvendigt at iværksætte netop denne foranstaltning over for netop denne person med netop denne funktionsnedsættelse.
- Desuden skal der redegøres for *den nødvendige faglige dokumentation* for den nedsatte funktionsevne. Det er ikke nok med en diagnose. Der skal være en faglig fyldestgørende redegørelse for den nedsatte psykiske funktionsevne.
- Den *forventede periode*, i hvilken det vil være nødvendigt at anvende foranstaltningen, skal fremgå af redegørelsen samt grundlaget for vurderingen af periodens længde.
- *Pårørendes og evt. værgens bemærkninger til foranstaltningen*. Personen har efter reglerne i forvaltningsloven som part i sagen selv mulighed for at udtale sig. Reglerne i servicelovens § 130 giver pårørende, værger og andre med nær tilknytning til personen mulighed for at udtale sig om foranstaltningen. Disse bemærkninger skal fremgå af redegørelsen, som ligger til grund for at træffe afgørelse.

Der er i loven fastsat meget stramme frister for det sociale nævns afgørelser i sager om foranstaltninger efter servicelovens § 130. Det er derfor vigtigt at tilvejebringe alle relevante oplysninger, som beskrevet ovenfor, inden sagen sendes til det sociale nævn. Det vil også være relevant at orientere det sociale nævn om, at en sag er på vej.

Der bør indhentes en mødeplan for møderne i det sociale nævn.

5. Registrering og indberetning

I henhold til bekendtgørelsens § 10 skal al magtanvendelse registreres og indberettes på de af Socialministeriet udarbejdede skemaer – henholdsvis skema 1, skema 2 og skema 4 (vedlagt som bilag).

Skema 1

Skema 1 skal anvendes ved:

1. Indgreb, som er godkendt af det sociale nævn jfr. §§ 125, 126 og 128 – det vil sige alarm- og pejlesystemer, tilbageholdelse og beskyttelsesmidler mod den pågældendes vilje.
2. Indgreb, som er besluttet af kommunen eller enhedslederen/centerlederen jfr. §§ 125, 126 og 128 – det vil sige alarm- og pejlesystemer, tilbageholdelse og beskyttelsesmidler – ved passivitet.

Fremgangsmåde ved registrering og indberetning

- Ad 1 og 2 – der skal foretages en registrering straks og senest dagen efter, at indgrebet har fundet sted. Indberetningen foretages 1 gang månedligt til de respektive konsulenter i Følgegruppen. Opmærksomheden henledes på, at der ikke skal registreres hver gang der dagligt gøres brug af foranstaltningen, men kun til selve iværksættelsen af foranstaltningen.

Skema 2

Skemaet skal anvendes ved:

1. § 126 – fastholdelse/føren til et andet opholdssted (lovlig magtanvendelse)
2. Nødværge - straffelovens § 13
3. Nødret – straffelovens § 14
4. Indgreb som er ulovlige – det vil sige:
 - Indgreb omfattet af §§ 125-129, som iværksættes uden at have været forelagt det sociale nævn, eller hvor det sociale nævn tidligere har afvist at godkende – det vil sige indgreb foretaget mod den pågældendes vilje
 - Indgreb, der ikke er nævnt i serviceloven
 - Føren og fastholdelse, jfr. § 126, og som ikke opfylder betingelserne

5. Akut iværksatte indgreb, som omfatter bestemmelserne i serviceloven §§ 125, 127 og 128, der har været påkrævet sat i værk inden det sociale nævns godkendelse foreligger – det vil sige anvendelse af alarmsystemer, tilbageholdelse i boligen og fastspændning ved stofselser – det vil sige indgreb foretaget mod pågældendes vilje.

Fremgangsmåde ved registrering og indberetning

- Ad 1 – der skal foretages en registrering straks og senest dagen efter, at indgrebet har fundet sted. Indberetningen foretages 1 gang månedligt til de respektive konsulenter i følgegruppen. Opmærksomheden henledes på, at der ikke skal registreres hver gang der dagligt gøres brug af foranstaltningen, men kun til selve iværksættelsen af foranstaltningen.
- Ad 2-5 – indberettes straks og senest på 3. dagen til de respektive konsulenter i følgegruppen, der foretager en sagsbehandling af indberetningerne. Sager nævnt under punkt 4 og 5 forelægges Social- og sundhedsudvalget senest 6 uger efter indberetning.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at borgerens bemærkninger til indgrebet, skal fremgå af indberetningen.

Skema 4

Skemaet skal anvendes ved:

1. Optagelse i særlige botilbud (flytning), godkendt af det sociale nævn efter indstilling fra kommunen, jfr. § 129 – uden samtykke.

Fremgangsmåde ved registrering og indberetning

- Ad 1 – registreres senest med udgangen af den måned, hvoraf flytningen er sat i værk og indberettes kvartalsvist til de respektive konsulenter i følgegruppen.